

Predgovor

Ova knjiga zamišljena je kao pregled, ali i analiza te tumačenje nekih ključnih teorijskih tendencija i važnih autora rane i klasične faze razvoja filmskoteorijske misli od njezinih početaka krajem 19. stoljeća pa sve do početka 1960-ih. Izvorna ideja za knjigu nastala je kao rezultat mojeg istraživačkog interesa i rada na konceptima koji su karakterizirali središnje figure teorije filma, odnosno interesa za autore koji su povijesno snažno utjecali na način kako su se u filmološkim okvirima razumjeli filmovi i čiji su uvidi izazivali kako polemike, tako i promjene u teorijskim obrisima tumačenja filmskih pojava. Također, kako sam tijekom osmišljavanja i višegodišnjeg predavanja kolegija *Klasične teorije filma* na diplomskoj razini studija komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu uočavao potrebu za razjašnjavanjem nekih ključnih pojmova i pristupa ove faze filmskoteorijske misli, kao i potrebu za sistematizacijom njezinog razvoja, rezultat svega je bila i želja za jasnijom artikulacijom područja u knjižskom obliku. A kako su mnoga već postojeća istraživanja povijesti filmskih teorija, koliko god bila korisna, dijelom ispuštala ili proširivala jezgru klasičnog pristupa, interes za vlastitim pristupom području bio je tim veći.

S druge strane, izvori ove knjige i mojeg interesa za klasičnoteorijske teme sežu i mnogo dalje u prošlost. Naime, prvi susret sa klasičnom teorijom filma odigrao se još tijekom mojeg studija na Odsjeku za komparativnu književnost gdje me je u intrigantnost ovog područja uveo prof. Nikica Gilić koji je predavao tada još dvosemestralni kolegij istog naziva. Njemu, svakako, mogu zahvaliti iniciranje interesa za ovo, u naravi, specifično područje razumijevanja filmske umjetnosti. No, ni ovaj polazni interes možda ne bi bio toliko izražen da se tematika klasičnih teorija nije u mnogočemu poklapala sa mojim drugim studijskim smjerom, tj. studijem filozofije čije su se mnogobrojne teme, pojmovi i spekulativna pitanja javljala kao bitan dio pristupa autora klasične misli. Pitanja 'prirode' filma, odnosa filma i drugih medija, umjetničkog oblikovanja, odnosa prikaza i stvarnosti, medijskog posredovanja i promatračevog kognitivnog odnosa prema njemu uvelike su bila 'filozofska' pitanja rane i klasične teorije filma. Tako da je ova knjiga rezultat i spleta (ne)sretnih okolnosti uslijed izloženosti fundamentalnim problemima jednog posve specifičnog umjetničkog oblika.

Iako u opseg povijesti rane i klasične teorije filma ulazi i mnogo drugih tema, pristupa, škola, autora i pojmova koji nisu obrađeni ovim istraživanjem, njihovo je izostavljanje objašnjeno u uvodu knjige, a većim je dijelom rezultat opsežnosti samog područja koje je bilo nužno svesti na razumne granice, ali ipak zadržavajući kriterij relevantnosti pojedinih teorija. Utoliko se nadam da će knjiga poslužiti kao koristan prilog ne samo studenticama i studentima filmo-

loških kolegija na komparativnoj književnosti, već i na drugim humanističkim, društvenim i umjetničkim studijima koji dodiruju filmske, vizualnoumjetničke, estetičke, psihologijske i historiografske teme, kao i svim zainteresiranima za razvoj i strukturu promišljanja o filmskom mediju i filmskoj umjetnosti.

U Zagrebu, siječnja 2023.

K.L.